

Gedeputeerde Staten

Directie Maatschappij en Bestuur
Afdeling Bestuur en
Beleidscoördinatie
Contact
drs. J. van Straalen
T 070 - 441 61 92
F 070 - 441 79 38
j.van.straalen@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

Ons kenmerk
PZH-2007-201379A
Uw kenmerk
-
Bijlagen
2

De colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Gouda, Reeuwijk, Bodegraven, Boskoop, Waddinxveen, Rijnwoude, Zoeterwoude, Zevenhuizen-Moerkapelle, Nieuwerkerk aan den IJssel en Moordrecht

Onderwerp
Bestuurlijke toekomst gemeenten in de Zuidplas en omgeving

Geacht college,

Met onze brief van 8 november 2006, kenmerk DMB/2006/8295, hebben wij u toegezonden onze notitie 'De bestuurlijke toekomst van de gemeenten in de Zuidplas en omgeving: grensoverschrijdende aanpak'. Wij hebben daarin op grond van de door u ingenomen standpunten varianten gepresenteerd en u nadrukkelijk gevraagd hoe u vindt dat met de problematiek van Gouda omgegaan moet worden.

Vervolgens hebben wij een externe commissie ingesteld en haar gevraagd advies uit te brengen over de in de notitie aangegeven varianten. De Commissie-Van den Berg heeft op 30 maart 2007 het advies 'De puzzel passend gemaakt (Over fusies van gemeenten in het hart van Zuid-Holland)' aan ons uitgebracht. Dit advies is aan u toegezonden.

In ons coalitieakkoord 2007-2011 'Duurzaam denken, dynamisch doen' hebben wij de passage opgenomen: "*Zuidplasgemeenten: op grond van het advies van de Commissie-Van den Berg zal de provincie na consultatie van de gemeenten in de tweede helft van 2007 een eindbeslissing nemen over de toekomst van de 10 gemeenten in de Zuidplas en omgeving die op een zo groot mogelijk draagvlak in de regio mag rekenen*". Op grond van dit akkoord en omdat verschillende gemeenten al een standpunt hebben ingenomen naar aanleiding van het verschijnen van het advies van de commissie hebben wij besloten een standpunt in te nemen over het advies van de commissie en dat aan u ter consultatie voor te leggen.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en bus 65
stoppen bij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Algemeen

Wij spreken onze waardering uit voor de werkzaamheden en de rapportage van de commissie en de medewerking van alle betrokken gemeenten. In een kort tijdsbestek heeft de commissie met alle betrokken gemeenten op open en constructieve wijze gesproken en kennis kunnen nemen van opvattingen en varianten over de bestuurlijke toekomst van gemeenten. Voor de commissie

is vast komen te staan dat er geen sprake is van een gezamenlijk gedeelde visie en oplossingsrichting voor alle gemeenten.

De commissie heeft de uitgangspunten van ons college bij het toetsen van de varianten aangevuld met eigen criteria. Deze uitgangspunten en criteria zijn samengevat:

- voorkeuren van gemeentebesturen en initiatieven van onderop;
- uitspraken van gemeenten over nut en noodzaak van grenscorrecties;
- regionale opgaven in het gebied;
- een duurzaam, bestuurskrachtig en consistent eindbeeld voor het gehele gebied;
- vraag aan gemeenten hoe om te gaan met de problematiek van Gouda;
- aanzienlijke versterking van de ruimtelijk-economische ontwikkelingsmogelijkheden van Gouda;
- belangrijke versterking bestuurskracht gemeenten;
- ownership, dat wil zeggen ambities en vraagstukken verdienen een verantwoordelijke en daadkrachtige probleemeigenaar;
- geen opdeling gemeenten.

De commissie komt in haar advies op grond van de uitgangspunten en criteria tot oplossingen met duurzame houdbaarheid en oplossingen met beperkte houdbaarheid. Van de oplossingen met duurzame houdbaarheid (één Zuidplaspoldergemeente en één Oude Rijn gemeente) begrijpt de commissie dat daarvoor weinig steun bij de betrokken gemeenten is te verwachten. Met de commissie zien wij voordelen in deze variant: twee robuuste, bestuurskrachtige gemeenten van op termijn 170.000 inwoners en 140.000 inwoners die de lokale en regionale opgaven adequaat kunnen oppakken en waarbij sprake is van een duurzaam, consistent eindbeeld voor het gehele gebied. Daar staan ook nadelen tegenover: er is geen sprake van een voorkeur bij betrokken gemeenten en van initiatief van onderop. Geen enkele gemeente heeft zich voor deze oplossingen uitgesproken. Indien wij voor deze oplossingen kiezen zou dat betekenen dat de provincie een grootschalige herindelingsprocedure voor tien gemeenten zou moeten starten. Het risico is dan dat de beschikbare energie zal uitgaan naar de complexiteit van de bestuurlijke opgaven waardoor de inhoudelijke opgaven in het gedrang zullen komen.

Wij zijn tot de conclusie gekomen dat wij op dit punt het advies van de commissie niet zullen volgen en de duurzame oplossingen niet in procedure brengen en niet voor consultatie aan de gemeenten zullen voorleggen. Deze duurzame oplossingen zijn daarmee voor ons niet meer in beeld. Dit betekent dat wij kiezen voor oplossingen die, zoals de commissie dat formuleert, een beperkte houdbaarheid hebben. Naar ons oordeel zijn deze oplossingen ook duurzaam. Daarover meer in de volgende paragrafen.

De commissie staat in haar rapport stil bij de nieuwe vergaande opvattingen van Rotterdam dat delen van de gemeenten Zevenhuizen-Moerkapelle, Nieuwerkerk aan den IJssel en Moordrecht aan Rotterdam zouden moeten worden toegevoegd omdat de woningen die voor Rotterdam in de Zuidplaspolder worden gebouwd ook op Rotterdams grondgebied moeten liggen. De commissie heeft het Rotterdamse voorstel niet meegenomen in haar advies bij oplossingen met duurzame en met beperkte houdbaarheid. Voor de argumentatie van de commissie verwijzen wij u naar

hoofdstuk 5.2 van het rapport. Wij volgen op dit punt de commissie en zullen de Rotterdamse opvattingen niet in procedure brengen.

Nieuwerkerk aan den IJssel, Moordrecht en Zevenhuizen-Moerkapelle

De drie gemeenten hebben ons naar aanleiding van het verschijnen van het advies van de commissie laten weten dat zij met grote voortvarendheid een vrijwillige fusie ter hand hebben genomen. Zij gaan ervan uit dat er geen beletselen zijn om verder te werken aan de robuuste en solide partner in de Zuidplasontwikkeling die zal ontstaan op 1 januari 2010. Wij hechten zeer aan initiatieven van onderop om te komen tot een vrijwillige fusie van gemeenten. Met de commissie vinden wij dat er met deze fusie wordt gekozen voor een duurzame en solide oplossing in dit deel van de Zuidplas. Er ontstaat een robuuste, bestuurskrachtige gemeente met 40.000 inwoners en op termijn rond de 70.000 inwoners die een fors deel van de Zuidplasopgaven zal gaan realiseren. De overweging van de commissie aan de nieuwe fusiegemeente om vanwege de oriëntatie aansluiting te zoeken bij de stadsregio Rotterdam vinden wij een zaak van de drie betrokken gemeenten.

Wij laten de regie in dit vrijwillige fusieproces over aan de drie gemeenten. Wij roepen de drie gemeenten op om voortvarend door te gaan op de ingeslagen weg en tijdig voor 1 juli 2008 door de drie gemeenteraden een gelijkkluidend herindelingsadvies te laten vaststellen zodat de fusie per 2010 kan worden gerealiseerd. Wij zullen na ontvangst van het herindelingsadvies over deze vrijwillige fusie een positieve zienswijze uitbrengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Zoeterwoude

Op basis van de bevindingen van de commissie constateren wij dat Zoeterwoude (9.000 inwoners) geen behoefte heeft aan een discussie met buurgemeenten, in het bijzonder Rijnwoude, over een fusietraject. De gemeente kijkt wel om zich heen maar wil geen verdere uitspraken doen. Voor de commissie was dit aanleiding om te stellen dat Zoeterwoude in deze fusiediscussie niet relevant is.

Wij hebben ons beraden over de positie van Zoeterwoude. Wij delen de opvatting van de commissie dat Zoeterwoude een sterke oriëntatie heeft op Leiden en omgeving. Wij hebben eerder geconstateerd dat Zoeterwoude een kleine, kwetsbare groene randgemeente is van de stedelijke agglomeratie. Gelet op de grote lokale en regionale opgaven die op de gemeenten afkomen (zoals de Knoop Leiden-Oost, bedrijventerrein Grote Polder, de RijnGouweLijn en de ontwikkeling van de Oude Rijnzone) vragen wij Zoeterwoude, in overeenstemming met ons coalitieakkoord, om de bestuurskracht in 2007 opnieuw te laten meten en daar conclusies uit te trekken. Wij zijn bereid om een financiële bijdrage aan het bestuurskrachtonderzoek te verstrekken.

Wij willen op korte termijn nader overleg voeren met Burgemeester en Wethouders van Zoeterwoude waarbij wij van hen willen vernemen hoe Zoeterwoude haar bestuurlijke toekomst ziet.

Boskoop, Rijnwoude en Waddinxveen

Boskoop en Waddinxveen hebben zelf aangegeven dat op basis van eerdere onderzoeken een vrijwillige fusie van beide gemeenten geen duurzame en robuuste oplossing is. Beide gemeenten willen een grootschaliger variant en kiezen voor een vrijwillige fusie met (een deel van) Rijnwoude. Rijnwoude vindt niets doen geen optie meer en kiest voor een vrijwillige fusie met buurgemeenten. Rijnwoude is met ons van oordeel dat een opdeling van de gemeente niet aan de orde is. Nu Zoeterwoude en de andere buurgemeenten aan de noord- en noordoostkant als fusiepartners niet meer in beeld zijn is de bandbreedte in de discussie voor de bestuurlijke toekomst van Rijnwoude sterk ingeperkt.

De commissie is van opvatting dat een fusie van Boskoop, Rijnwoude en Waddinxveen in voldoende mate beantwoordt aan de geformuleerde uitgangspunten en criteria (versterking bestuurskracht, ownership, geen opdeling gemeenten en een zo groot mogelijk draagvlak). Er ontstaat, aldus de commissie, een nieuwe gemeente van ruim 61.000 inwoners die staat voor de Greenportopgave, voor een deel van de Zuidplasopgave en voor een deel van de ontwikkeling van de Oude Rijnzone. Wij delen de opvatting van de commissie dat de drie gemeenten vrijwillig moeten fuseren met een klip en klaar tijdpad gericht op een fusie per 1 januari 2010. Wij willen de regie voor dit fusieproces bij de drie gemeenten laten. Wij roepen de drie gemeenten op om voortvarend aan de slag te gaan en tijdig voor 1 juli 2008 door de drie gemeenteraden een gelijkkluidend herindelingsadvies te laten vaststellen zodat de fusie per 2010 kan worden gerealiseerd. Wij zullen over deze vrijwillige fusie na ontvangst van het herindelingsadvies een positieve zienswijze uitbrengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bodegraven en Reeuwijk

De commissie spreekt zich uit voor een fusie van Bodegraven en Reeuwijk met Gouda. Als argument voert de commissie aan dat Gouda met urgentie versterking verdient en zou moeten uitgroeien tot een grote stad. De commissie zou slechts met minder genoegen willen nemen als Bodegraven en Reeuwijk voor 1 januari 2008 besluiten vrijwillig te fuseren. Bodegraven en Reeuwijk wijzen een fusie met Gouda onverkort af. Het advies van de commissie dat Gouda zou moeten uitgroeien tot een grote stad en daarom moet fuseren met Bodegraven en Reeuwijk vinden wij inhoudelijk een onvoldoende steekhoudend argument om van provinciewege een herindelingsprocedure te starten. Een fusie van Bodegraven en Reeuwijk met Gouda draagt niet substantieel bij aan het oplossen van de Goudse problemen. Wij komen in de volgende paragraaf terug op het oplossen van de Goudse problemen.

Bodegraven en Reeuwijk hebben aangegeven dat zij ten principale de mening van de commissie delen dat de combinatie Bodegraven en Reeuwijk een goede oplossing is voor de bestuurlijke opgaaf in de toekomst en dat zij snel voor een dergelijke fusie moeten kiezen. Beide gemeenten verschillen op één punt met de opvattingen van de commissie, namelijk wat betreft de datum waarop de beslissing voor een fusie of geen fusie genomen zou moeten worden. De commissie wil dat beide gemeenten voor 1 januari 2008 dat besluit nemen terwijl beide gemeenten kiezen voor een evaluatie aan het einde van ieder kalenderjaar waarbij diezelfde vraag zal worden opgevoerd, doch uiterlijk een dergelijke beslissing per 1 januari 2010 zal worden genomen.

Wij hebben eerder aangegeven dat de niet al te positieve uitkomst van de bestuurskrachtmeting in 2004 van Reeuwijk voor ons aanleiding is om de ontwikkelingen rond de bestuurlijke toekomst van Reeuwijk kritisch te blijven monitoren. Daarnaast staat voor ons vast dat de bestuurlijke omgeving van Bodegraven en Reeuwijk door vrijwillige fusies per 2010 van buurgemeenten ingrijpend zal veranderen. Wij zijn een voorstander van een duurzaam, bestuurskrachtig en consistent eindbeeld voor het gehele gebied. Dat betekent dat wij aan Bodegraven en Reeuwijk vragen om hetzelfde tijdpad te hanteren als de andere vrijwillige fusietrajecten in de regio. Een fusie van beide gemeenten tot een nieuwe gemeente van 33.000 inwoners zal het evenwicht in de regio tussen de gemeenten versterken. De inzet van ons college is volstrekt helder: een vrijwillige fusie van Bodegraven en Reeuwijk per 2010 waarbij aan beide gemeenten alle ruimte wordt gelaten om dat proces zelf in te vullen en om tot besluitvorming daarover te komen. Wij verzoeken u daartoe de nodige stappen te zetten.

Gouda en omgeving

Met de commissie stellen wij vast dat Gouda te maken heeft met forse problemen die om een toekomstgerichte oplossing vragen. Zo heeft Gouda een beperkte oppervlakte (18 km²), is het één van de dichtstbevolkte gemeenten in Nederland en heeft de gemeente na Westergouwe geen uitbreidingsmogelijkheden meer. Gouda heeft een sociale problematiek die de ernst heeft van een grote stad. Het inwonertal loopt terug, de beklemdede gemeente heeft gemiddeld zeer weinig groen per inwoner en heeft relatief weinig inbreidingsmogelijkheden. Het voorzieningenniveau van de centrumstad staat onder druk door teruglopende inkomsten uit het gemeentefonds. In de bestuurskrachtmeting uit 2004 van Gouda staat dat het belangrijkste probleem van Gouda de fysieke grenzen zijn waardoor de gemeente wordt belemmerd in haar bestuurskracht. Wij kunnen ons vinden in de analyse van de Goudse problemen, zoals door de commissie verwoord in hoofdstuk 3.4 van haar rapport.

Wij zien dat Gouda bezig is een inhaalslag te maken en zelf oplossingen te zoeken voor de problemen (zoals reorganisatie en verkleining van het ambtelijk apparaat, structurele bezuinigingen, verbetering van de economische structuur en realisatie van bovenlokale voorzieningen). Maar voor ons staat vast dat Gouda niet alle problemen zelf kan oplossen en daarvoor de hulp nodig heeft van de buurgemeenten. Gouda wil voor een deel van de problemen de oplossing zoeken in grenscorrecties met buurgemeenten.

Gouda heeft gepleit voor een overgang van de Gouweknoop, Het Weegje en Distributiepark Doelwijk naar Gouda. Gouda voert als belangrijk inhoudelijk argument aan voor de overgang van de Gouweknoop en Doelwijk naar Gouda het oplossen van de problematiek van de fysieke grenzen. Het gebied biedt de mogelijkheid tot noodzakelijke woningbouw met een stedelijk karakter en de uitplaatsing van binnenstedelijke bedrijvigheid zonder verlies aan gemeentelijke inkomsten. Het hoogstedelijk karakter van de geplande woningbouw sluit aan bij het stedelijk karakter van Gouda. De ruimte die in Gouda vrijkomt zal worden ingezet voor inbreiding en versterking van het stedelijk groen. Ten aanzien van Doelwijk geeft Gouda aan dat zij dit gebied wil incorporeren in de integrale ontwikkeling van het gebied omdat het profiel van Doelwijk (een snelweglocatie met een transport- en distributiefunctie) in Gouda ontbreekt. Met de overgang van dit gebied zal er sprake zijn van het versterken van de economische functie van Gouda. Het gebied is tevens bedoeld voor het uitplaatsen van bedrijvigheid in de Goudse binnenstad, vooral

bedrijvigheid met een transportfunctie. Gouda erkent Het Weegje als een gebied met een groenbestemming en een recreatieve functie. Dit sluit aan op de Goudse Oostpolder in Schieland die wordt ontwikkeld als een landschapspark. Hiermee wordt de beperkte groenvoorziening binnen de stadsgrenzen van Gouda versterkt. Met het toevoegen van Doelwijk en de Gouweknoop ontstaat ten zuiden van de A12 een logisch, aaneengesloten grondgebied voor Gouda.

Wij hebben aan de gemeenten gevraagd hoe zij vinden dat met de problematiek van Gouda zou moeten worden omgegaan en hoe tot gezamenlijk gedeelde oplossingen kan worden gekomen. Reeuwijk en Bodegraven willen geen fusie met Gouda en kiezen voor een bestuurlijk-organisatorische scheiding, dat wil zeggen landelijk gebied enerzijds en stedelijk gebied anderzijds, waarbij zij kiezen voor het Groene Hart. Waddinxveen is op basis van inhoudelijke argumenten bereid tot een gesprek over grenscorrecties met Gouda. Waddinxveen vindt dat Gouda moet aangeven wat de toegevoegde waarde is van gebiedsuitbreiding voor Gouda en stelt dat Gouda tot nog toe geen inhoudelijk steekhoudend argument heeft aangedragen.

Moordrecht stelt met Zevenhuizen-Moerkapelle en Nieuwerkerk aan den IJssel dat een grenscorrectie tussen Moordrecht en Gouda haaks staat op de geformuleerde uitgangspunten van de drie gemeenten en niet tegemoetkomt aan de potenties en ambities van de beoogde krachtige fusiegemeenten. Zij stellen dat bij een grenscorrectie niet langer gesproken kan worden van een vrijwillige fusie met de genoemde ambities.

Wij kunnen uit deze standpunten niet anders concluderen dan dat de bereidheid bij de buurgemeenten om de problematiek van Gouda te erkennen en vervolgens bij te dragen aan oplossingen gering is. Alle gemeenten erkennen de centrumfunctie van Gouda, maar willen vervolgens niet bijdragen aan het behoud en verdere ontwikkeling van die functie. Niets doen voor Gouda is op grond van de problematiek van die stad en het advies van de commissie voor ons geen optie. Dat betekent dat wij met de Commissie-Van den Berg van oordeel zijn dat Gouda op inhoudelijke gronden moet worden uitgebreid met het Distributiepark Doelwijk (van Waddinxveen), de Gouweknoop (van Moordrecht) en Het Weegje (van Waddinxveen). De door Gouda aangedragen argumenten voor grenscorrecties wegen voor ons het zwaarst. Wij zijn ervan overtuigd dat het doorvoeren van de grenscorrecties geen afbreuk zal doen aan de ambities, de robuustheid en de toekomstige bestuurskracht van de twee nieuwe fusiegemeenten.

Op de bijgevoegde kaarten hebben wij aangegeven om welke gebieden het gaat. Over de precieze omvang van de Gouweknoop geeft de commissie aan dat deze qua omvang ruim en ambitieus gedefinieerd mag worden. Wij vragen aan Moordrecht en Gouda om met elkaar in overleg te treden over de precieze omvang van de Gouweknoop en aan ons daarvoor een voorstel te doen. Wij roepen beide gemeenten op om te komen tot een vrijwillige grenscorrectie. Wij vragen Waddinxveen, gelet op de bereidheid van die gemeente om met Gouda een gesprek te voeren over grenscorrecties, met Gouda in overleg te treden over de mogelijkheid van vrijwillige grenscorrecties.

